

MERKEFORSØK MED MAKRELL I JULI—AUGUST 1966

Av

ARNE REVHEIM

Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt

I tidsrommet 12. juli — 13. august ble det utført merkeforsøk med makrell i fjordstrøk på Vestlandet. Til forsøkene disponerte en M/K «Arnafjord», fører Karl M. Toska. A. Nilsen og S. Myklevoll deltok under hele toktet, mens L. Askeland og A. Revheim deltok en kortere periode.

En prøver å fordele slike kystforsøk over flere egnete merkelokaliteter, fortrinnsvis mot åpne fjordstrøk hvorfra den merkete fisk lettere kan komme til havs.

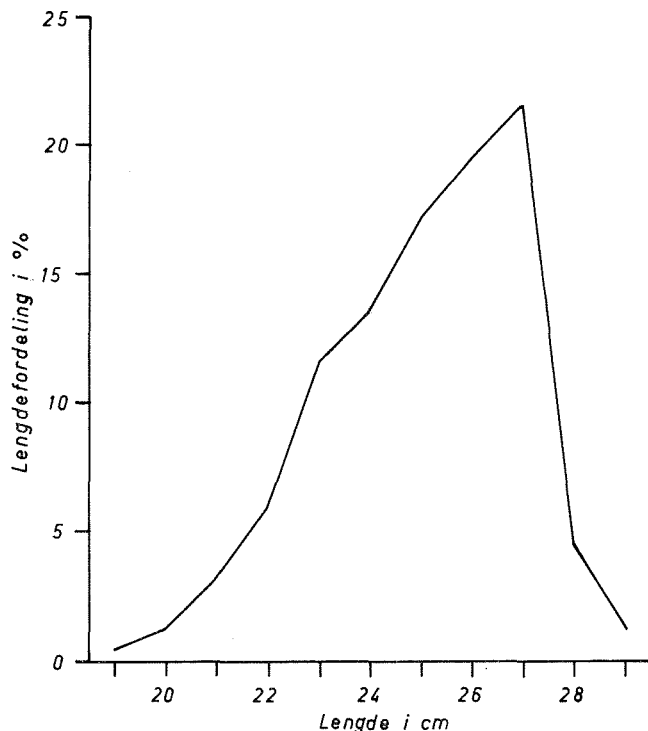
I år har landnotfisket etter makrell vært svært dårlig på Vestlandet. Det ble derfor mye reising rundt om i Hordaland og Ytre Sogn for å lete opp landsteng. Av de makrellsteng en fikk underretning om fra Makrellaget, sto de fleste slik til at en ikke fant dem formålstjentlig til merkeforsøk, eller de kunne være for store for vårt bruk. Dette førte til at en ikke fikk merket det ønskete antall makrell og heller ikke fordelt forsøkene over de ønskete lokaliteter.

I alt ble det under toktet satt ut bare 700 merkete

makrell, 250 ungmakrell (kuvl, ikke kjønnsmoden fisk) i Breivik ved Skånevik, og 450 stor makrell ved Austre Storebøvåg i Austevoll, hvor makrellen ble slept ut til Bjørnefjorden og således fikk mer fritt leide. Ved disse forsøk ble nyttete utvendige merker, festet dorsalt med nylon-gut.

Etter at kraftblokkbåtene også begynte å ta store snurpefangster av makrell i Nordsjøen og Skagerak, er praktisk talt alt av denne snurpe-makrellen levert som industrifisk, til olje og mel. Fra tidligere merkeforsøk, utført enten i kyststrøk eller på havet, har en fått igjen merkete makrell i Nordsjøen og Skagerak, fisket enten på harp, garn eller med trål. En må derfor vente at også snurpefangster fra de samme felt vil kunne inneholde merkete makrell. Hittil har en for makrellens vedkommende bare anvendt utvendige merker, laget av atcathene, og slike merker vil gå tapt under prosessen i sildoljefabrikkene. En har derfor nå funnet det nødvendig å bruke innvendige stålmerker også for makrellen i tillegg til utvendige merker. En vil anvende samme merketeknikk som ved innvendig merking av sild.

Et forberedende forsøk for å prøve denne merketeknikk på makrellen ble utført i Breivik ved Skånevik i tiden 25.—30. juli. Den 25. juli førte en over fra et landnotsteng et parti småmakrell i en mære. Fisken var av samme størrelse som den tidligere merkete kuvl på samme lokalitet, figur 1, den var i god kondisjon og hadde ingen sårmerker etter å ha gått et par døgn i stengenot. Den 26. juli var det ikke arbeidsvær, men kontroll av mæren viste at makrellen fortsatt var i god kondisjon. Den 27. juli ble det merket 268 ungmakrell med innvendige unnummererte stålmerker. Merkene ble skutt inn i bukhulen med Aasens merkepistol. Innføringspunktet ble etter forutgående prøver valgt ca. 3 cm foran gattboret og litt opp fra bukkjølen. Den merkete fisken ble sløppet i en ekstra mære for videre kontroll. Denne mæren ble dekket til med finmasket not for å hindre at noen av de merkete makrell skulle unnsnippe. I de tre påfølgende dager ble det tatt opp henholdsvis 57, 56 og 155 merkete fisk for kontroll av merkeoperasjonen med hensyn til plassering i bukhulen og merkes-årets utseende.

Figur 1. Lengdefordeling av 250 stk. merket kuvl. Breivik ved Skånevik, 14. juli 1966.

Kontrollert antall	Dato juli	Merke mangler		Merke i gonader		Merke i andre innvoller		Merke i muskulatur		Merke løst i bukhulen	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
57	28	2	3,5	2	3,5	1	1,8	9	15,8	43	75,3
56	29	3	5,4	1	1,8	—	—	7	12,5	45	80,6
155	30	3	2,0	2	1,3	7	4,6	17	11,1	126	81,9
268		8	3,0	5	1,9	8	3,0	33	12,3	214	79,8

I tabellen er gjengitt resultatet av kontrollforsøket. De 8 eksemplarer fra rubrikk: Merke mangler, må tilskrives klikk i merkepistolen. Dersom en nå bare tar hensyn til makrell som har fått innført stålmerke, finner en at av 260 makrell har ca. 2 % fått merket i gonadene, ca. 3 % i andre innvoller, vel 12 % hadde merket i muskulaturen og resten, vel 82 % av stålmerkene lå fritt i bukhulen. Sårene i bukveggen etter innskytingen av merkene var fine, men hadde i løpet av denne tiden ennå ikke grodd igjen, heller ikke kunne en se at stålmerkene var begynt å bli innkapslet i bindevev i bukhulen.

Med mer øvelse i denne spesielle merketeknikk, vil resultatet av merkeoperasjonen bli enda bedre. En mener imidlertid at det foreliggende resultat er så bra at en i løpet av høsten vil sette i gang ordinære merkeforsøk med slike merker. Disse forsøk vil en fortrinsvis prøve å få utført i kyststrøk og i Nordsjøen — Skagerak og hovedsakelig utføre dem på kjønnsmoden makrell. En del av makrellen vil bli dobbeltmerket; både med utvendige og innvendige merker. De nye stålmerker for makrell er merket med: N 2 og serienummer.